

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Warszawa, 21-05-2020 r.

Adam Bodnar

XI.7036.15.2020.AKB

**Pan
dr Marcin Smolik
Dyrektor
Centralnej Komisji Egzaminacyjnej**

ul. J. Lewartowskiego 6
00-190 WARSZAWA

Szanowny Panie Dyrektorze!

Do mojego Biura wpłynął wniosek w sprawie **dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu maturalnego z matematyki dla zdających ze stwierdzoną dyskalkulią**. Podniesiony w nim problem dotyczy w szczególności braku dostępu zdających do szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się matematyki.

W sprawie, na kanwie której kieruję niniejsze pismo, wnioskodawczyni ze zdiagnozowaną dyskalkulią, która przystępowała do egzaminu maturalnego z matematyki w roku szkolnym 2018/2019, próbowała uzyskać z Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie kryteria oceniania prac zdających uprawnionych do dostosowań w związku ze stwierdzoną dyskalkulią. Telefonicznie udzielono jej informacji, że takie kryteria nie istnieją, a przy ocenianiu prac brany jest pod uwagę „pomysł na zadanie”.

Z Komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 6 sierpnia 2019 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2019/2020 wynika, że zdający posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, w tym z dyskalkulią, mają prawo do dostosowania warunków

przeprowadzania egzaminu maturalnego z matematyki na podstawie tej opinii. W przypadku tych maturzystów, dostosowanie części pisemnej egzaminu może polegać m.in. na zastosowaniu szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się¹.

W mojej ocenie, **szczegółowe zasady oceniania poszczególnych zadań na egzaminie maturalnym z matematyki powinny być publicznie dostępne** za pośrednictwem stron internetowych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisji egzaminacyjnych. Brak informacji o tych kryteriach, a także o zasadach stosowanych w ubiegłych latach, utrudnia rzetelne przygotowanie się do tej części egzaminu, tak zdającym przystępującym do egzaminu po raz pierwszy, jak i dla tych, którzy podchodzą do niego kolejny raz. Należy przy tym zauważyć, że w przypadku innych przedmiotów szczegółowe zasady oceniania prac egzaminacyjnych bez trudu można odnaleźć na stronie CKE w zamieszczanych na niej informatorach. Taki stan rzeczy stawia zdających ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, w tym z dyskalkulią, w gorszej sytuacji od pozostałych absolwentów pozbawiając ich informacji, na co w szczególności należy zwrócić uwagę rozwiązując arkusz i wypełniając kartę odpowiedzi. Natomiast wskazanie jako jedyne kryterium „pomysłu na zadanie” wydaje się nieprecyzyjne i nie niesie ze sobą żadnych konkretnych wytycznych co do zasad oceny, a egzaminatorom daje szerokie pole do interpretacji, co może doprowadzić do sytuacji, że podobne rozwiązania zadań nie będą ocenione w zbliżony sposób.

Jak wynika z odpowiedzi Ministerstwa Edukacji Narodowej na interpelację poselską nr 30014 w sprawie możliwości zwolnienia z obowiązku zdawania egzaminu maturalnego z matematyki przez uczniów ze zdiagnozowaną dyskalkulią², dyskalkulia – podobnie jak dysleksja – została zaklasyfikowana do grupy specyficznych trudności w uczeniu się. W tym przypadku do oceny rozwiązań zadań maturalnych z matematyki powinny być stosowane kryteria uwzględniające typowe błędy popełniane przez osoby z tą dysfunkcją. Ponadto od roku szkolnego 2015/2016 prace maturalne z matematyki na poziomie podstawowym zdających posiadających opinię o dyskalkulii, którym dostosowanie takie zostało wskazane przez radę pedagogiczną, mają być sprawdzane przez zespół centralny zlokalizowany przy jednej z okręgowych komisji egzaminacyjnych, składający się z egzaminatorów matematyki oraz terapeutów dyskalkulii i akalkulii.

¹ Z Komunikatu dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 20 sierpnia 2018 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego w roku szkolnym 2018/2019 wynika, że takie same możliwości dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu obowiązywały na egzaminie maturalnym w roku szkolnym 2018/2019.

² Treść odpowiedzi dostępna pod adresem: <http://www.sejm.gov.pl/sejm8.nsf/InterpelacjaTresc.xsp?key=BALJQ7> (dostęp: 18 maja 2020 r.).

Problem dostępności edukacji, w tym zasad dostosowania warunków i formy sprawdzianów i egzaminów dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jest jednym z istotnych obszarów działalności Rzecznika Praw Obywatelskich tej, jak i poprzednich kadencji. W tej sprawie 4 listopada 2015 r. spotkałem się Panem Dyrektorem oraz z przedstawicielkami Polskiego Towarzystwa Dysleksji, działającego również na rzecz uczniów z dyskalkulią. Celem tych spotkań było ustalenie możliwych form wsparcia uczniów z dyskalkulią oraz weryfikacja standardów oceny prac egzaminacyjnych tej grupy maturzystów. W wyniku tych rozmów w sesji egzaminacyjnej w 2016 r. powołany został specjalny zespół oceniający prace maturalne zdających, u których zdiagnozowano dyskalkulię. W skład tego zespołu weszli koordynatorzy Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Łodzi, matematycy współpracujący z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Łodzi oraz specjaliści w dziedzinie dyskalkulii: pedagog terapeuta, oligofrenopedagog; pedagog i specjalistka w zakresie terapii pedagogicznej; specjalistka w zakresie terapii pedagogicznej, autorka badań diagnostycznych uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się. Przed przystąpieniem do sprawdzania arkuszy maturalnych miały zostać opracowane zasady oceniania, które stanowiły podstawę do oceny rozwiązań poszczególnych zadań w przypadku maturzystów ze stwierdzoną dyskalkulią. Ponadto rozwiązania nietypowe lub niedające się ocenić w ramach opracowanych zasad oceniania miały być konsultowane z koordynatorami oceniania oraz ekspertami ds. dyskalkulii. Wierzę, że taki tryb oceniania prac zdających z dyskalkulią został utrzymany w kolejnych latach.

Biorąc powyższe pod uwagę, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627), zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o poinformowanie, czy zostały opracowane szczegółowe zasady oceniania poszczególnych zadań na egzaminie maturalnym z matematyki, który odbył się w 2019 r. dla absolwentów uprawnionych do dostosowania warunków przeprowadzania tego egzaminu w związku z dyskalkulią oraz o przesłanie tych kryteriów w celu zapoznania się. Jeśli taki dokument nie został sporządzony, zwracam się z apelem o jego pilne przygotowanie i po przeprowadzeniu egzaminu w zbliżającej się sesji egzaminacyjnej upublicznienie go na stronach Centralnej Komisji Egzaminacyjnej oraz okręgowych komisji egzaminacyjnych, a także wskazanie, na podstawie jakich kryteriów lub wytycznych były oceniane prace egzaminacyjne w poprzednich latach. Jednocześnie będę zobowiązany za wyjaśnienie, ilu absolwentów ze zdiagnozowaną dyskalkulią zostało zgłoszonych przez dyrektorów szkół, jako wymagający dostosowań warunków i form przeprowadzania egzaminu maturalnego z matematyki w tym i poprzednim roku szkolnym, ilu z nich do egzaminu przystąpiło oraz jak przedstawia się statystyka uzyskania pozytywnego wyniku z tego egzaminu w przypadku tej grupy maturzystów.

Biorąc pod uwagę zbliżający się termin przeprowadzania egzaminu maturalnego w tym roku szkolnym, proszę o potraktowanie sprawy jako pilnej.

Łączę wyrazy szacunku

Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/